Број 102. У Новом Саду у четвртак 9. маја 1902. Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“, деоничарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Народ им је судио.

Осим вршачке дијецезе, обављени су свугде избори за наш народно-црквени сабор. И шта видимо?! Либерали пропадоше махом и то врло срамно. Истина, да је изабрано три-четири либерала, али и то како и где?! Проту Јована Бороту, извукао је на своји леђи Никола Петровић у старо пазовачком срезу и то насилним и незаконитим путем, да ће и тај избор по свој прилици, бити уништен. У пакрачкој и горњо-карловачкој дијецези слободоумна странка извукла је једног два ли либерална кандидата.

Пораз либералне странке доиста је ужасан и није чудо, што њен орган „Браник“ мора тај пораз да призна и додаје, како ће либерална странка повући из тога конзеквенције. Цео тај чланак „Браников“ врло је занимљив, но у њему је најзанимљивије двоје.

„Браник“ у почетку тога свога чланка и опет кипти клеветама. Вели да су тој ужасној пропасти либералне странке, криви радикали, који су свакојаким погрдама клеветали либералну странку. И то је код „необавештене масе“ утицало, било од успеха. Та ко се грђим и срамнијим средствима служио но либерали. Та зар није „Браник“ недељама писао како су радикали издајници Српства, како су се продали мађарској влади, како су им чак „јектичави“ кандидати, како с ножеви иду на зборове и т. д. Ал је по „Браниковце“ грдна несрећа што тај народ српски није „необавештена маса“, већ је умео да проучи и провиди људе и странке на делу, те је добро упознао шарену дружину велеума око „Браника“. И на све њихове клевете умео је да окрене презриво главу и одма не руком.

И „Браник“ виде и сам да му је то разлог слаб. Те одмах додаде, како је либерална странка осим клевета радикалских код „необавештене масе“ још и зато подлегла, што су политичке власти радиле за радикале, а против либерала.

Старо је то изанђало средство „Браниково“, но да ће и сад, одмах по истеку избора, и опет смети са тим изићи, то ипак нисмо веровали. Та ево још се пише о насиљима власти, које су ове чиниле против радикала. Та ево још се чита, шта је било у стапарском срезу, како су капетан и подкапетан у Сомбору кортешовали, шта је чинио предстојник румски Новаковић и т. д. И још се чита, ко је истакао Заку, који је тражио помоћ натароша у Банату, ко ли се бацио под окриље Николе Петровића и т. д. и т. д.

Лепо је од велеума око „Браника“, што под ударцем свог ужасног изборног пораза, признају, да ће либерална странка повући конзеквенције из тога. Но још би лепше, и по либералну странку било много боље, да је из раније вадила конзеквенције из свога рада. Данас не би тако посрамљена, скрхана, из ове изборне борбе изишла.

Но, тада би и повесница рада либералне странке била посве друкчија. Либерални орган не би занемео и остао нем до данас, кад је народ српски повео онако огорчену борбу против Георгија Бранковића, који је укаљао престо св. Саве, и почео да кочи точак и дави животни извор свога народа, цркву и школу његову. И не само што не би ћутао, он још не би био и главан мађ Георгијев, којим је овај немилосрдно почео да удара по глави свој народ. Духовни оци либерала и „Браника“ не би се јагмили за устарабарске столице и одавде силом дате им власти, стварали нереде и зла по српским црквеним општинама. Не би били главан помагач, да се наша автономија доведе до расула, управо начини сиграчком њима наименованим властима. И тада либерални оци не би одвраћали народ српски од најкориснијих установа његова, које га могу духовно очеличити и материјално оснажити. И да је либерална странка водила конзеквенције о своме раду, не би тај народ одвраћала од зборова румског и бечкеречког, не би тај народ називала „необавештеном масом“, „фукаром“ и „олошем“ и т. д.

Но либерална странка није хтела о томе свему, па и многом другом да води рачуна. Ал су за то велеуми око „Браника“ водили добро рачуна о себи, својој сујети и своме господству. И је ли чудо, што им је народ, кад је дошао да суди, по њиховој заслузи и судио.

Рачун о конзеквенцији њихова дугогодишњег рада, морао им је показати јасну билансију, да ће пожњети оно што су сејали, и да ће при изборима морати пасти. Та они су давно одгурнули народ од себе ту „фукару“, „необавештену масу“, тај „олош“, па што их сад тако боле, што је тај народ одгурнуо од себе њих г. г. „велеуме“, „устарабаре“, „скутоноше“ Георгија Бранковића.

Јел' те господо „велеуми“ да то боле! Ал је по заслузи, јер народ ником дужан не остаје. —ко.

Изборна борба
за српски народни црквени сабор.

Из ст. стапарског среза. Народна свест и воља победила је силу и моћ. Кандидати радикалне странке г. г.: Мита Ђорђевић и поп Јован Јовановић изабрани су већином гласова.

Није никакво чудо. Радикализам је продро дубоко у народ и укоренио се. У овом доста запуштеном срезу, видесмо на овом избору толико свесних, трезвених и озбиљних ратара радикала, да смемо слободно рећи, да је радикална странка на јуриш освојила овај срез и да управо није ни знала, колика јој снага лежи у њему. Противници клерикали и либерали су немоћни и потпуно скрхани, јер и у највећем месту, самом Стапару, немају више од четвртине бирача, али су неправилном листом бирачком, потплаћивањем бирача и присилним мерама при избору изборника истесали себи већину бирача, те изабрали своје изборнике. Већина бирача у Стапару је радикална и да се избор изборника извршио по реду и пропису, не би се противнички кандидат посланички ни истицао.

Да видимо, како је било при избору. Званични апарат указао је овом избору сувише пажње, јер је изаслао у Стапар надсолгабирова и среског полицајског надзорника с полицијом и 40 жандара, који су уздигнутим бајунетима штитили избор посланика за срп. народно-црквени сабор!

ПОЛИСТАК.

ПОСЛЕ ВЕНЧАЊА.

I.

Марија, кад је у белој венчаној хаљини, после пуна два минута са господином Пером Вујићем, законитим мужем, из цркве под руку изашла, осећала се, као да је за читаву главу виша порасла. Од прилике таки су је осећаји обузели, као кад је први пут, пре две године дугачку сукњу обукла. Овај догађај је на њу такав огроман утисак учинио, да је по обичају свих женских почела плакати. То је истина, да је била уморна. Већином је ћутала; а проговорила би тек, ако би је ко што запитао.

И то не зна на сигурно, како је дошла кући, разуме се Вујићевој. Тек се онда освестила, кад је муж полако уведе у једну собу и овако јој рече:

„Тако слатка моја! Сад се можеш пресвући за пут!“

Страшно се уплашила од овог захтева. Зар већ да скине ту дивну белу хаљину? Да збаци венац, који више никад на главу метнути неће? И на то јој се скотрља низ лице суза.

— Још не!

— Али Марија! тек ваљда нећеш у овој белој венчаници да путујеш?

Истина је! Сад је украдена од њених, од милих успомена и од миле мајке и сад јој не личи да носи бело руво. Не, њу додирнути није слободно! Како би волела у њој још пола сахата остати! Још ће једанпут да се успротиви.

— Зар се мора путовати?

Пера Вујић увређено погледа на белу голубицу. Затим је загрли и прошапута јој:

— Дакле нећеш са мном?

Марија наједанпут заборави на скројени план и зацрвенивши се у лицу, зажареним очима прошапута натраг:

— Хоћу, хоћу . . . преобући ћу се.

II.

Пера Вујић је сав пртљаг предао носачу, а он је задржао само женицу. У вече је стигао у Пешту, а одавде ће даље пут Реке. Међу гомилом света, која се гурала, једва је пробио пута својој жени. Пре него што су ушли у одељење, пришапута нешто кондуктеру. Овај се насмејао и поклонио пред њим, а међутим вешто стрпа у шпаг напојницу.

— Молим, причекајте неколико минута! И оде, ал после тренут два, врати се узнемирен натраг.

— Нема ни један празан купе више! Једва сам један нашао, у ком само једна женска седи. Женска путује само до Шарбогарда, па ако је по вољи . . .

Вујић је срдито мумлао нешто, али је принуђен био помирити се с околностима. Попеше се и напред јурне Пера унутра. Поред светлости лампе опази једну витку, високу женску, која је, гледајући кроз прозор, вратима окренула леђа. Вујић, пошто се мало одсрдио, из учтивости јави се.

Добро вече!

Женска се окрете и изненађено узвикну:

— Ах!

Пера Вујић од страха мал се није скаменио. Одма мете прст на уста, па се брже боље окрете својој жени да прихвати ствари и да јој помогне ући.

Марија је већ била на улазу и чула је онај невини узвик. Са уплашеним погледом гледала је непознату женску, која је оштрим погледом мерила.

У том се и воз кренуо. Млади пар играо је пак час мучну, час комичну улогу. Непозната дама пак повукла се у угао и са мачкастим очима гледала је уплашене грлице.

Пера је проклињао свеучилиште, права и све женске. Марија пак била је узнемирена, јер је предвиђала велику опасност и једва је могла да савлада лупање срца и да се окуражи. Хтела је да прикупи снагу, па да гледа како ће све да дозна.

Хоће лепо све да види и све да зна, па ма како страшно било. Али како ће са-

Солгабиров Пајерле излазио је са жандарима на железничке возове, да страним изборницима, чим се помоле из воза, укаже почаст и да буде присутан, док њихови Стапарци не одвуку са собом стране изборнике. Дочекали су на железници и проту Купусаревића и Симу Павловића.

Велика маса народа искупила се, али се жандари постараше, да народ потисну далеко. Народ је непрестано клицао, да живе радикални кандидати.

Одма при избору изборног председника упели су се наши противници, да нас надјачају. Али бадава. Већином гласова изабран је поп Александар Тошић из Парага за изборног председника против пароха Пилића из Шандора.

Избор је текао у реду и гласало је 126 изборника и свештеника. Ђорђевић је добио 66 гласова, а Јовановић 65 гласова. У самој соби, где се гласало, био је солгабиров више пута. Зар да страши и утиче на изборнике? Поред свега тог и поред свију ујдурми избор је испао у корист радикалне странке. Од свештеника поп Шаца Тошић из Парага и поп Совра Јаконић из Дероња гласали су за радикале. Живели!

Сви изборници, који су изјавили пре избора, да ће гласати за радикалне кандидате, и одржали су то, ма да су их зивкали, одговарали и обећавали им у име Павловићево и Купусаревићево. Па ипак двојицу Рићичана и двојицу Парабућана задобише. На који начин, то ће они знати.

Да се види, каквим се средствима противници служили, навешћемо ово. Неки изборници, за које се знало, да ће гласати на радикалне кандидате, *добили су из Сомбора рекомандована писма и у њима двадесет круна уз пропратно писмо: „Путни трошак за вас...“* Тако се чинило с радикалима, које су намерили да привуку и купе им душу. А шта се радило с онима тек, за које ми не могосмо дознати, јер су гласали на Павловића и Купусаревића. Радикали су им новце поштом вратили, а ми велимо: Срам да буде оне, који и покушавају само, да на овај начин купују гласове, и тим прљавим путем да дођу до победе!

Још нешто. У железничком возу путујући из Сомбора Павловић је неким изборницима говорио, како је он богат човек и како није спао на посланичке дневнице, па ако буде изабран, он ће дневнице њима дати.

Кад овом додамо, да је др Сима Павловић, вармеђски физик и управитељ трговачке банке у Сомбору, и да је прота Купусаревић власт, којом је растеривао црквене скупштине у овом срезу и постављао устарабарске одборе и одузимао црквену свест, и да је пред биралиштем шетао надсолгабиров Матковић са Ненадом Бикаром, фишкалом трговачке банке сомборске и шураком Павловићевим — онда видимо, да је избор испао сјајно и достојанствено. Ово је први пут, да је у Стапару одржала победу народна воља.

Силан свет поздрављао је нашег кандидата г. М. Ђорђевића и на многи коли испратио га на железницу.

Да живи народна свест, која је одржала сјајну победу!

* * *

Велико Средиште. Данас био овде избор изборника. Изабрати су чврсти радикали. Имена су им: Макса Вујатов, Лазар Скокин, Жива Ђорђев, Ђока Кутрички и Ђорђе Мунћан. *Милан.*

* * *

Долово, 19. маја. Данас је код нас одржан избор изборника, који ће имати бирати посланика у Ковину. Бирача је било сакупљено као никад до сад, и ма да је Долово стојало под утицајем „Панчевачких дахија“, а у последње време Алмажанско постало, а поводило се за неким, који исповедају либерално начело, а овамо раде назадњачки и на крају крајева данас се показало, да је народ прогледао духовним очима. Већина доловачких бирача као три према један стоје чврсто уз народну радикалну странку, коју је признао да му је пријатељ и бранитељ. Па ипак, шта се догодило при избору. Председник позива бираче да бирају изборнике. Г. Богољуб Ракић први предлаже листу бележника Ђуре Манојловића. Већина не прима и Ракић повлачи своју листу. На то устаје Вељко Манојловић (брат бележников), па поднаша другу листу, и тек напоскетку износи Коста Михајловић радикалну листу, коју прихватише сви са: Живели! — Председник Св. Станисављевић кад је опазио, да је код нас већина, он прогласи листу мањине за изабране изборнике (онако право курџонски). Бадава је народ са поп Павлом Недељковићем, својим парохом, протестовао у име већине, председник је остао при своме. Већина је брзојавно протестовала на Административни Одбор а шаље и писмени уток, који су потписали 75 бирача С наше стране осим попа Паје и учитеља Новаковића, сви су занатлије и граничари, а тамо сама господа. Од данас управо почиње прави живот радикалне странке у Долову. (Сретно да Бог да!) Наша листа победила је са 35 гласова већине. Ствар је чиста као злато и праведна, те се уздамо у правду и надамо се, да изабрани изборници потврђени и избору припуштени неће бити. Народу доловачком кличем: Нека ти је светао образ граничарски, јер си показао, да умеш бранити своја права! *Рада.*

* * *

Велики Гај. Овде су изабрати за изборнике 6 одлучних радикала, који ће сложно и отворено гласати за радикалне кандидате: г. г. Дра Жарка Миладиновића и поп-Саву Цвејића. Наши су изборници: Среја Павков, Младен Бакић, Васа Савков, Жива Гојков, Стеван Максимов и Младен Грујин. Клерикалцу Дру Хацији предстоји сигуран — пораз.

* * *

Вршац. При избору изборника једногласно продрла је радикална листа. Изабрати су за изборнике 43 радикала, који ће бирати свештеничког посланика, а сви ће гласати за поп-Саву Цвејића, радикалног кандидата. У избору изборника учествоваше 300 бирача. Противне листе није било. Нису се смели ни показати.

* * *

Иланџа. Уз велико одушевљење бирача скоро једногласно изабрати су за изборнике све сами одлучни радикали, који се не дају ни застрашити ни поткупити, него ће сложно гласати за радикалне кандидате, а то су: Јован Црњански, председник, Лаза Новаков, Арон Паворски, Сава Прванов, Милан Поповић, Стеван Јосимов, Ника Путник, Марко Игњатов, Велимир Томин, Гена Марков, Севотија Стојаков, Јоца Богојев, Мита Петров и Аца Јованов Смутње Стеве Јовановића не помогоше, јер народ неће ни да чује за устарабаре патријарха Георгија. Доле с мрачњацима! Живео народ! Пријатељи Стеве Јовановића, а нарочито Д. Ламбрин, учитељ, плакали су кад су видели свој пораз.

* * *

Турски Бечеј. Др. Љуба Павловић једногласно изабран за посланика. Одушевљење велико. Живео др. Љуба Павловић! Живела радикална странка!

* * *

Кикинда. Паја Еремић после жестоке борбе победио.

* * *

Из суботичког среза. Вредно је да вам јавим, како је текао избор посланика код нас у Суботици. Кад смо се искупили на изборном месту, председник по старешинству поста Пл. Сабо из Сегедина. А чим је овај заузео своје место, изборници су одмах предали своје веровнице. Тада устаде парох суботички Светозар Димитријевић, и предаде писмен протест против

мо да почне? Замоли мужа, да повуче завесе на лампи. Мислила је, да Пера мора непознату за допуштење молити и њој је доста онда један поглед да види све.

Пера Вујић се у пола накриви, као кад је ко у теснацу ухваћен, према непознатој

— Јел слободно?

Ова се пакосно насмеши и сасвим поверљивим гласом рече:

— Молим, извол'те!

У часу је био мрак. Марија је употребила прилику, да убрише сузу у очима. То је извесно, да њен муж има нешто са овом женском и да су стари познаници. Сад само није знала, од кад се и колико се познају.

Чинила се као да спава. Надала се, да ће ови онда поверљиво разговарати и тако се издати. Муж јој нежно намести подглавак, покрије ју пледом и рекне јој, да се одмара, а он ће да изађе и попуши у ходнику једну смотку.

Марија је хтела викнути, да не иде и да је не оставља на само са овом непознатом женском, али јој глас застао у грлу. Сирота, у страху је замишљала, да је може ова, док би јој Пера у помоћ дошао, још и убити. Јер сад је с тим била на чисто, да јој је ова непозната — супарница.

Јако затвори очи и покуша да одиста заспи. У страху није ни узела на ум, да је противница изашла на поље.

У ходнику се нашла са Пером. Овај јој грчевито стиште руку и повуче је у један угао:

— Коро! Шта уради, да од Бога нађеш? — Али откуд ви овде?

— Лакше господине! Просто, извадила сам карту као и ви, и сад сам у том истом праву као и ви. Шта ја могу, што ми тетка у Шарбогарду станује и што и ви на ту страну идете са невином жртвом...

— Коро, не говори тако о мојој жени!

— Дакле, жена! Честитам вам на женици, баш је лепа. И не бојте се, нећу вас издати да се нас двоје познајемо. У осталом ви и немате никаквих обавеза према мени. Ко ми је крив, што сам се ипак помало и надала... Ја сам вас волела, али то није доста... Ви сте се за времена отуђили од мене. И на том вам могу бити само захвална...

— Оставимо се тога, Коро! Али кад би доиста имали вољу, ви би мени сад много помогли. Жена ми је чула ваш узвик и врло је од онда узнемирена. И кад би од мене тражила рачуна, ја бих дошао у неприлику. Него гледајте, учините ми ту љубав, утишајте ма каквим начином моју жену!

— Ја?!...

— Јест, ви! Мени не би ни веровала, а ја — управо ни не знам лагати.

— А ја знам, јелте? Врло галантно! Него ипак, за љубав старог пријатељства учинићу. Кад испушите цигару, можете одважно ићи унутра. Ваша жена биће донде већ умирена.

III.

Марија и кроз затворене очи примети, да је светло постало у коли. Отвори очи и поглед јој паде управо на оштре погледе противника.

— Ах! Госпођу сам сад пробудила — проговори Кора смешећи се. Бога ми нисам хтела и врло ме је жао, јер сам мислила, да тврдо спавате. Ако је по вољи, опет ћу начинити мрак. Овај поверљиви глас и ово непрестано смешење једило је Марију. С друге стране се опет радовала, што може с њом да се разговара, а муж јој није унутри.

— О молим, ни најмање ме не узнемирујете! Спавати и онако не могу. И подигнесе горе.

Један тренут гледала је Кора са лупешким очима и само се смејала, али најпосле прекине мирноћу.

— Госпођо, ваљда сте приметили, да се познајем са вашим мужем.

— Ах! — мислила је у себи Марија — још она почиње изјаву признања. Но, сачекајмо наставак! — И полугласно дода — Мислим, да сам добро приметила! Госпођица Кора са глумачком вештином и пренемагањем испусти један јаки уздах.

избора суботичких изборника. А сегедински учитељ Ћосић тражио је да се тај протест прочита. Велика већина изборника живо је протестовала против тога, и тражила, да се по правилу прво конституишемо, да изаберемо председника, одбор и т. д. И доказасмо, да председник по старешинству нема никаква друга права, већ да се под њим конституише изборна скупштина. И кад један изборник предложи председника и одбор, велика већина их изабра. А кад изабрани председник и одбор заузме своја места, Сегединци лармајући напустише изборну дворану и на челу са Милом Милосављевићем и и Светозаром Димитријевићем изиђоше на поље. Свега их је било њих 14. Одоше у другу собу и ту прогласише са својих 14 гласова за једногласно изабране Др. Лазу Костића и проту Купусаревића. — Ми сви остали изборници остасмо у изборној дворани, обависмо по закону и пропису избор и изабрасмо са 52 гласа др. Владислава Манојловића. Свих тих 52 гласа добио је и наш радикални свештенички кандидат Јован Јовановић. Што се Сегединци тако држали, то је све било масло Нике и Миле, који се дао чак у Јегри бирати за изборника. Наш Мила би ма на који начин да оствари ове своје речи: „да Владислав неће видети сабора, па ма он, Мила, ма шта морао учинити“. Али г. Мило ни те ваше ујдурме вам не помажу, оне ће као и ваши неосновани, злонамерни и празни протести под купус. Народ је показао јасно, коме хоће да даје своје поверење и тај ће га и добити. Смицалицама и ујдурмама прошло је царство, са тим као да неможете да се помирите г. Миле, ал шта вам остаје — мораћете. Ѳ.

Политички преглед.

Поравнање између Аустрије и Угарске. За који дан ће се и по трећи пут састати аустријски и угарски министри председници, да се поново саветују о поравнању у царинској тарифи. Прво је био угарски министар председник Сел са некојим угарским министрима у Бечу, тамо се саветовали са својим аустријским колегама, но брзо се вратили кући несвршена посла. После тога је аустријски министар председник Кербер долазио у Будимпешту, да оно прво одгођено саветовање продужи, но и тада се није постигао никакав споразум. И ево за који ће дан Кербер и опет доћи у Будимпешту, не би ли се сад једном могао постићи потпун споразум између обе владе. У посвећеним круговима тврде, да ће и сад тешко доћи до потпуна споразума, јер нарочито у царинском питању има вазда несугласица да се реше и отклоне. Но све кад би и дошло до споразума, питање о поравнању и царинској тарифи не ће се одмах изнасити пред сабор као што је то у први мах закључено било. А неће се износити због тога, бар како тврде у политичким круговима, што ће брзо наступити летњи одмор сабора и што влада неће да изиђе пред сабор са царинском тарифом пре, но што се прво потпуно не пречисти са Немачком царински однošај. Овај други разлог свакако је много претежнији од првог. Но из свега се јасно види, како се врло тешко подржава економска заједница са Аустријом и како питање о поравнању скоро сваке године задаје муке и аустријској и угарској влади. Овоме се свакако није ни чудити, кад се зна да је то поравнање у садашњем руву неприродно, те је тешко и једнима и другима, свима. Но наши „оци“ при свем том су још увек тога уверења да то данашње труло стање и тај неприродни однošај треба још да постоји, и они га подржавају, и ако виде големе зле последице отуда. Но то се почело светити, и оно ће се у брзо осветити још много љуће.

Министарска криза у Србији. Пашићу није никако пошло за руком да састави кабинет јер скупштинска већина није хтела ни да чује о каквом Пашићевом министарству. И тако Пашићу није преостало било ништа друго, већ да одустане од поверене му од краља мисије. Скупштинска већина је уједно изјавила да само у Вујићу има највише поверења и тако је краљ онда поверио поново Вујићу да састави нову владу и Вујић је саставио нову владу овако: Председник и министар спољних послова: др. Миша Вујић; финансија др. Мика Поповић; просвете Драгутин Стаменковић; правде Арон Нинчић; трговине др. Ђока Николић; ратни министар Антонић; министар унутрашњих послова Никола Стефановић; министар грађевина Пера Велимировић. И по томе се ново министарство састоји из 4 радикала, три напредњака и једног неутралца.

Председник француске републике у Русији Петроград је сав у свечану руву и богато украшен ишчекује свог милог госта и савезника, председника француске републике Лубеа. Становништво Петрограда истакло је на својим зградама преко 50 хиљада руских и француских застава. Два најчувенија петроградска неимара подигли су диван алегоријски споменик, који преставља руско-француски савез. Председник Лубе треба данас да стигне у Петроград. Руски цар са царицом, велики војвода Алексије заповедник флоте и друге велике руске војводе отпували су на сусрет Лубеу у Кронштат. Како је у пристаништу још увек доста леда, то је свима приватним бродовима забрањено да иду француској флоти на сусрет. Једино је изузет брод, на коме је председник петроградског градског већа са изаслаником, који ће по словенском обичају пружити Лубеу хлеб и со. Тај брод украшен је дивним руским и француским заставама, а на њима пише: Живела Француска! Живео Петроград. Руска флота очекује француску флоту у самом пристаништу. Чувени руски брод Јермак, који сече лед, већ недељама живо ради на том мучном послу, да уклони лед и просече за француске бродове удобан пролаз. Цар ће дочекати свог милог госта на чувеном броду „Поларнаја Звијезда“. Једном речи дочек председника француске републике у Русији, биће срдачан ал и врло сјајан. У политичким круговима приписују овоме путу Лубеову и сјајну дочеку његову у Русији врло велики значај.

Вести из места и са стране.

И опет помађаривање општинских имена. Како дознајемо са доста поуздане стране, сви натароши новосадског солгабировата позвати су за данас овамо да се посаветују, како да се помађаре имена општина у новосадском солгабировату. И шта више изнеће им се и готова имена. Тако ће се Петровци звати „Petrőcz“ и т. д. Ми ћемо се на ову ствар одмах вратити, чим што ближе о овој ствари сазнамо. А и сад још упозорујемо представништва наших општина, да добро пазе, шта им се спрема.

Крунисање и атентат. У престоници Шпаније, Мадриду, примио је краљевску власт из руку своје матере, млади краљ Алфонзо XIII. У суботу је било свечано крунисање. Када се млади краљ возио према саборници, из гомиле народа одвојио се један млад човек, притрчао краљевским колима и хтео ова да отвори. У томе га је полиција ухватила и затворила. Неки веле да је сулуд, те је у својој неурачунљивости учинио то, други опет веле, да је то анархиста, који је хтео да учини атентат над младим краљем. Које је управо истина, за сада се још не зна. Међу тим је истина, да су у Шпанији прилике врло јадне и да је анархизам у тој земљи ухватио јака корена. Шпански народ много очекује од свог младог краља. Жалостан овај догађај, који се десио младом краљу, па свечану његову путу у сабор, где је метнуо круну на главу, свакако ће га потсећати, да круну носити није лако и да је мудро и добро владати тешко. Хоће ли млади краљ Алфонзо XIII. умети и хтети да буде добар владар својој земљи и своме народу, то ће се убрзо видети. Народ шпански полаже у њега многу наду, очекује од њега много и хоће ли му се испунити то надање? — Званичан шпански лист доноси, да је млади краљ Алфонзо XIII. овако поздравио војску и флоту: „У часу, кад преузимам врховно заповедништво над војском и флотом, испуњавам једну дужност, која оживљава моје груди великим задовољством. Као краљ, као генерал, као Шпањолац и као војник поздрављам вас. Храброст, мушко делање и издржљивост, дисциплина и патриотизам, све те врлине нека вас красе на добро и процват ваше домовине. У часу опасности бићу увек с вами, и када једном буде повесница о вами говорила, говориће и о мени. Испуњавајте увек вашу дужност на славу ваше

— О јест, ми смо давнашњи познаници! Још у Секељудвархељу познала сам господина Тошића, где смо врло пријатно проводили дане у ужем друштву.

— Ког молим? — питала је Марија зачуђено.

— Марији је срце од радости почело јаче лупати. Та ова мисли од њеног Вујића, да је неко други! Тим боље. Ал сад је она почела да се размеће. Анђелском невиношћу одговори:

— Јест, Тошић се зове!

Сад је био ред на Кору да се чуди. Гле само ову женицу од по дана, како се претвара. Али јој на памет паде обећање и мирно настави даље.

Господин Тошић онда у оно доба заљуби се у мене, а ја у његова млађег брата. На једном балу обоје се отимаху за другу четворку, и ја млађем дам руку. Од онда се посваћао са мном и од онда се нисмо ни видели. Не чудим се дакле, да ме сад није хтео ни познати. И молим вас, госпо, немојте му рећи, шта сам вам открила, јер би још мислио, да сам из какве мржње учинила.

Марија би је пољубила. Секељудвархељ! Никад мој Пера тамо није ишао, па ни браће нема; та он је јединац. Зацело мора да је сличан мом мужу тај Тошић, кад је она мени као трећој своју тајну поверила. Сирома Тошић! Сирома Тошић!

— Не бих вас издала ни за цео свет! А и нисам никад била љубоморна! Али мир, мислим да долази. А сад, као да ни говорили нисмо.

И Петар уђе. Непоузданим погледом гледао је по полумрачном купеу. Кора је превртала „Путевођу“, а Марија је гледала кроз прозор у ноћ. Кора украде поглед и баци га на Петра. Тај поглед говораше:

— Све је у реду!

Петар јој погледом заблагодари:

— Хвала!

После оде к жени и лагано је ослови:

— Зар ви не спавате?

Марија му смешећи попрети, да не спава. Очи јој се светлиле од радости и срећа и осећала се кривом, што је посумњала тако што против свога мужића.

Воз је јурио даље у мрклу ноћ, а неми пар грлица мало је одануо, кад кондуктер повиче:

„Шарбогард“ —!

Кора је била већ готова. Само још сунцобран узе у руке, поклони се и изађе из кола. Гледали су за њом и стојали су код прозора, док се воз није кренуо.

Онда Марија паде о врат своме мужу и смејаше се сретно, блажено из свег срца.

— Зашто да ти не кажем? Док си био на пољу, испитала сам је и уверила сам се о — твојој невиности. Изгледало ми је, да те познаје, али она те је држала за некога Тошића из Секељудвархеља! Оставила сам је у том уверењу, али једва сам чекала, да она оде и да се сита насмејем. Ти, слатки мој Тошићу, ти!

И смејали се обоје овој лакрдији, а воз их је даље носио према Јадранском Мору, где их је чекала Венеција, варош вечите љубави.

— Мужићу! не срди се! врло сам грешила према теби! Опазила сам, кад си ти ушао унутра, да те је поздравила са: ах! и постадох љубоморна, страшно љубоморна.

— О! ти мала лудице! и сад је ваљда крај твојој бојазни? Од сад нећеш више бити љубоморна? . . .

Долово. Превео: — **Миле.** —

земље и ви ћете моћи рачунати на љубав вашег краља“.

Лед и гром. Јуче после подне одједном се код нас натуштило било и настала осетна хладноћа, и на томе је и прошло. Међу тим нам из Фелдварца и Бечеја пишу ово: Иза Фелдварца према Чуругу падао је лед, који још и сад покрива земљу, да се ова бели. Хладноћа је као зими. У Бечеју је гром ударио у једну кућу, па онда прву прескочио те ударио у другу, трећу прескочио па ударио у четврту. На пољу изгледа да рани није нанео лед одвећ велике штете, јер је рана још зелена. — Занимљиво је било данас у јутру видети бечејски воз, кад је стигао у нашу новосадску станицу. Закаснио је са пуним сатом, кровови свију вагона беху још покривени ледом.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 8. маја.

Беч. Министри Кербер, Кал, Бембаверк, хоће да се са својим колегама посаветују о поравнању и царинској тарифи.

Кронштат. Лубе је стигао овамо. Народ га је одушевљено поздравио. Отпутовао је за Петерсхоф. Сви руски листови срдачно поздрављају Лубеа. Пишу о значају савеза руско француског.

Трговина.

НОВИ САД, 7. маја 1902. године. Пшеница прва квалитет фор. 8·——90 н. Пшеница средња фор. 8·70—80 н. Пшеница лакша роба фор. 8·40—60 н. Наполица ф. 8·— н. Јечам фор. 5·80—6·— новч. Зоб фор. 6·70—90 нов. — Кукуруз у зрну фор 4·60—75 н.

Маст 56 фор. Сланина сува 56 фор. дебела 56 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 37—38 нов. живе
„ средњи . . 35—36 нов. меса
„ лаки . . . 32—34 нов.
Све од 1 килограма.

ПОЗИВ.

Овим се позивају чланови да изволе доћи у

ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

ДРУШТВА

„ДОБРОТВОР“

У НОВОМ САДУ

која ће се држати у недељу 19. маја (1. јуна) о. г. у 10 сахати пре подне у **новосадској** српској основној **средишној** школи.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Отварање скупштине.
2. Оверовљење присутних чланова.
3. Извештај управе о своме раду.
4. Извештај рачунских прегледача.
5. Предлози појединих чланова.
6. Избор четири члана управе, који су по §. 27. друштвених правила испали напоље.
7. Избор рачунских прегледача.
8. Избор тројице, који ће оверовити и потписати записник главне скупштине.

У *Новом Саду*, 12. маја 1902. године

280 **Председништво.**

Умољавају се г. г. чланови да позив собом донесу јер он служи као улазница.

ПОЗИВ

на

I. ВАНРЕДНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

„СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ“ У ПИРОШУ

(удружење са неограниченом одговорношћу)

која ће бити 23. маја (5. јуна) 1902 год. у 3 сата после подне у задружном локалу.

Дневни ред: 1.) Избор перовође и 2 члана за оверовљење записника. 2.) Ступање у „Савез срп. земљорадничких задруга у Аустро-Угарској (као задруга) у Загребу“. 3. Ступање у „Централну касу привредних задруга (као задруга) у Загребу“. 4.) Могући предлози према нашим правилима.

У Пирошу, 28. априла (11. маја) 1902.

283 1 1 **Веселин Веселинов,** председник.

УПУЈТЕ САМО

Српске „ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ“. 241 9 100

ЛЕДА!

Нашим поштованим муштеријама као и свима онима, који требају леда, јављамо, да ће монтирање наше нове машине за прављење леда ових дана бити довршено, те ћемо од 1. јуна о. г. почети лед произвађати. Пошто ћемо бити кадри задовољити свима захтевима, који у овај фах засецају, молимо поштоване потрошаче леда, да се, кад им буде потреба за лед, на нас обратити изволе.

Парна пивара

Хајнриха Вајса и сина

278 2—5 у Митровици.

ЗА КАЛАМЉЕЊЕ У ЗЕЛЕНО

имам од најприпознатијих фабрика на стоваришту

ЛАСТИКЕ НАЈБОЉЕ КАКВОЋЕ

„Gummibänder“

по најјефтинијој фабричкој цени; моја ластика има поред еластичности, постојаности још и ту особиту врлину да се са једном килом 5—9000 калама везати могу.

Уједно препоручујем из мојих винограда

ЛАСТАРА „EDELREIS“

најбољих најплеменитијих винских и столних врста, од којих више од 1200 домаћих и иностраних сорти на избору стоје.

Алекс. А. Адамовић,

веленоседник виногради и американског ложњака,

6— 264 Нови Сад.

СТЕЧАЈ.

На смрћу упражњено место ликовође вршачког српског црквеног певачког друштва овим се отвара стечај.

Са овим местом скопчана је годишња плата од 1200 круна. Ликовођи спадаће у дужност: да суделоваче чланове певачког друштва као и ученике српских верозаконских школа у нотном певању наставља; да и једне и друге са основним појмовима вокалне музике упозна; да са певачким друштвом, сем ванредних, 4 редовне беседе годишње приреди; да са ђацима о св. Сави као и о осталим школским свечаностима ђачку забаву приреди а концем године испит положи; да и једне и друге литургијском појању обучува, и да са друштвом сваког свеца и празника у цркви поји.

Буде ли новоизабрани ликовођа своје дужности у сваком погледу савесно отправљао и у свом раду видљива успеха показао, у изгледу је, да ће му се плата повисити. Ако је вешт учитељ на гласовиру, имаће у месту врло лепе зараде од приватних часова.

По обављеном избору управни одбор ће са ликовођом склопити уговор, у коме ће се тачно прецизирати дужности и права ликовође, као и услови примања, евентуално отказивања.

Молитељи нека своје добро инструиране молбенице са сведоџбом о оспособљењу, крштеницом и свима осталим прилозима, најдуже до 9. (22.) јуна т. г. управном одбору, ил на адресу друштвеног председника Др. Славка Милетића пошаљу.

Првенство ће имати они, који поред добре квалификације докажу, да су вични српском ил којем другом словенском језику.

Из ванредне скупштинске седнице вршачког српског црквеног певачког друштва, држане

у Вршцу, 21. априла (4. маја) 1902.

Ђорђе Брашован, тајник. Др. Славко Милетић, председник.

279 2—3

За набавку и путовање са

КИНЕМАТОГРАФОМ

ТРАЖИ СЕ

КОМПАНИЈОН

са 500 фор. успех сигуран.

Понуде под шифром „Кинематограф“ на администрацију овога листа. 284 1—3

РОЈИЧКИ

„Tempelquelle“

јача апетит, поправља желудац и ствара уредну столицу.

Главни депозитер за Угарску:

Jos. Hoffman

Budapest, Báthory-utcza 8.

ЈЕДИНИ ПРАВИ ЕНГЛЕСКИ

БАЛЗАМ A. THIERRY-A АПАТЕКАРА

ПРЕГЛЕДАНО И ПРЕПОРУЧЕНО ОД ЗДРАВСТВЕНИХ ВЛАСТИ

Паковање флаша под заштитом тргов. закона.

Овај балзам може се употребити споља и изнутра. Он: 1.) Недостижив лек против свих плућних и грудних болести, ублажује катар и умањује лучење слузи, отклања кашаљ, који иде с боловима и лечи најзастарелије болести. 2.) Од ванредноога је утецаја против запаљења грла, промуклости, против осталих болести у грлу. 3.) Коренито уклања грозница 4.) Ванредно лечи болести у стомаку и цревима и кидање у телу. 5.) Нежно поправља столицу и чисти крв, чисти бубреге, ослобађа од меланхолије и хипохондрије, поправља апетит и варење. 6.) При спољној употреби је од ванредног утецаја на ране, на нове и старе ожиљке, израстке на телу, на опечене у смрзнуте удове, на огреботине, аушлоге итд. отклања главобољу, зујање, севање, реуму, зујање у ушима итд. Пазите увек на овде прикључену заштитну марку са зеленом дувном. Од фалвификата се може најлакше сачувати на тај начин, ако се од мене директно наручи. У патент-картонима разашиљем за Аустро-Угарску на сваку стотину франкирано 12 малих или 5 двоструких флаша за 4 круне. За Босну и Херцеговину 4 круре 60 потура. Мање се не разашиље. Разашиље се само уз претходну пошиљку новца или уз пошиљку капаре.

Зашто патите? када ћете против сваке и сваковрсне ране наћи сигурна лека, те скоро увек избећи тешко и опасно оперирање и ампутирање употребом.

CENTIFOLIA-МАШЋУ

једино право од апатекара **A. Thierry-a.**

Ванредно је лековито при лечењу рана, а недостиживо при ублаживању болова. — Права Centifolium-маст може се употребити: код рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиља, против немања млека, против ротлауфа, бруха, отворених костију, против ишчашивања главкова и код рана од убода и удара, при уклањању страних материја као песка, стакла, трња, кугала из тела, код свакојаких отока, израштаја и чирова, код карбункула и рака, најпосле против гљиста, против подбијености ногу од хода, против рана од опека и мраза против рана од дугог лежања, код деце и болесника, отока у грлу, усирене крви, зујање у ушима итд. — Разашиљање искључиво уз претходну пошиљку новца. Две теглице заједно с паковањем и поштарином 3 К и 60 пот. На расположењу стоје многе оригиналне сведоџбе. Молим свакога да се чува фалвификата, јер немају никаквог утецаја те нека пази, да ли је на теглици горња заштитна марка, и да ли је ужежена моја адреса: **Schutzengel-Apotheke des Thierry (Adolf) LIMITED in Pregrada**

Ова два лека, која су у лековитости ненадмашива нису изложена кварењу, на против што су старија тим су лековитија и од већег утецаја, не шкоди им ни мраз ни жега, могу се дакле употребити у свако доба године. Помажу и лече скоро у сваком случају са успехом, бар док не стигне лечник, али наравно не смеју се употребљавати фалзификати ни други слични помоћни лекови, који немају никакве вредности ни утецаја и за које се узалуд избацује новац, него треба употребљавати ове јавне опробане, јефтине и поуздане, а поред тога сасвим невине лекове светскога гласа, који треба да стоји у свакој породици у приправности за сваку могућност. Где се не могу добити праве са свим горе назначеним знацима о ваљаности, онда треба директно наручити и адресирати:

An Apotheker Thierry (Adolf) LIMITED Schutzengel-Apotheke

in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Главно стовариште у Будимпешти кад апотекара **J. v. Török**, у Загребу код апотекара **S. Mittelbach**, и у Бечу код апотекара **C. Brady**.

204 7—50

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.